

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Programma Natuur Provincie Noord- Brabant

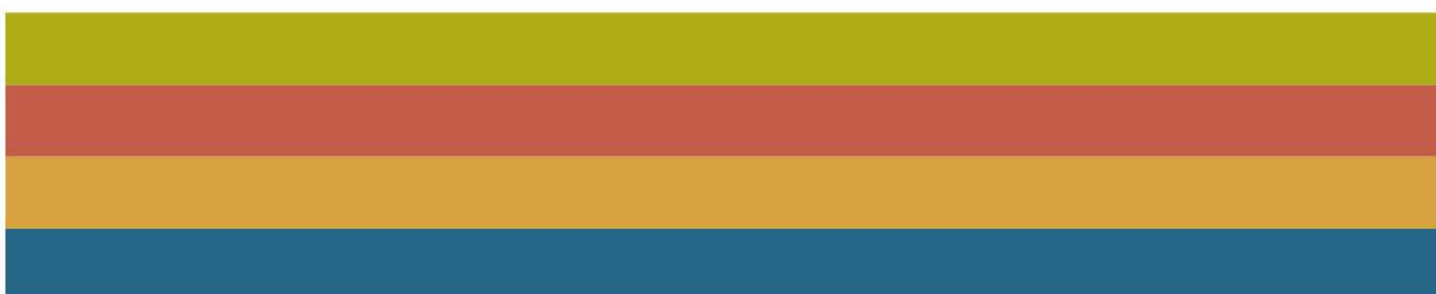
Advies over de reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport

21 oktober 2021 / projectnummer: 3583

35 JAAR

onafhankelijk en deskundig advies

1 Advies voor de inhoud van het MER

De provincie Noord-Brabant wil het provinciale beleid op het gebied van natuur actualiseren. Daarom stelt ze een nieuw 'Beleidskader Natuur 2030' op, waarin de provinciale ambities voor de natuur uit de Brabantse omgevingsvisie¹ worden uitgewerkt. De opgave voor de Brabantse natuur in 2030 luidt: 'natuurgebieden zijn ingericht, de afname van biodiversiteit is naar een positieve trend omgebogen, waardevolle cultuurhistorische landschappen zijn behouden en er is breed draagvlak voor de nieuwe energie- en klimaatadaptieve landschappen door de ontwerpende aanpak.'² De provincie gebruikt het instrument milieueffectrapportage om keuzes te maken over de inhoud van het Beleidskader. Daartoe is een notitie reikwijdte en detailniveau opgesteld. Gedeputeerde Staten hebben de Commissie voor de milieueffectrapportage gevraagd te adviseren over de inhoud van het op te stellen milieueffectrapport (MER).

Essentiële informatie voor het MER

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het MER. Dat wil zeggen dat het MER voor het meewegen van het milieubelang in het besluit over het Beleidskader Natuur 2030 in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- **Een beeld van de ontwikkeling die de natuur heeft doorlopen en een evaluatie van het bestaande natuurbeleid:** maak duidelijk hoe de doelstellingen en de maatregelen in het beleidskader aansluiten op de huidige staat van de Brabantse natuur en de ontwikkeling die de natuur de laatste jaren heeft doorlopen. Ga ook in op ervaringen en lessen van het voorgaande natuurbeleid.
- **De samenhang met ander omgevingsbeleid:** beschrijf hoe dit beleidskader de Brabantse omgevingsvisie uitwerkt en de manier waarop het aansluit op doelen, kaders en randvoorwaarden van andere beleidskaders en programma's over de fysieke leefomgeving.
- **Een uitwerking van de doelstellingen van het natuurbeleid:** werk ambities en doelen zo concreet mogelijk uit voor de hele planperiode (toekomstbeeld 2030) en zorg dat alle doelstellingen terugkomen in het beoordelingskader. Geef ook aan welke doelstellingen volgen uit (inter)nationale verplichtingen en wat dat betekent voor het beleidskader.
- **Onderscheidende alternatieven:** gebruik alternatieven om te onderzoeken hoe de verschillende doelstellingen bereikt kunnen worden, en breng voor elk alternatief de kansen en risico's in beeld.

Besluitvormers en insprekers lezen in de eerste plaats de samenvatting van het MER. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

Hierna beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie het MER moet bevatten. Ze bouwt hierbij voort op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) van de provincie.

Aanleiding MER

De provincie Noord-Brabant wil met het Beleidskader Natuur 2030 het toekomstbeeld voor de natuur in 2030 beschrijven, de doelstellingen en de wijze waarop de provincie de doelen wil bereiken. Het werkt de Brabantse omgevingsvisie (2018) uit. De provincie gebruikt het instrument milieueffectrapportage om keuzes te maken over de inhoud van het beleid. De provincie heeft de Commissie gevraagd te adviseren over de inhoud van het plan-MER.

¹ Zie [Omgevingsvisie – Provincie Noord-Brabant](#).

² Deze basisopgave is opgenomen in de Omgevingsvisie, zie pagina 4 van de NRD.

Rol van de Commissie

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval Provinciale Staten van de provincie Noord-Brabant – besluit over het Beleidskader Natuur 2030.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. De projectstukken, die bij het advies zijn gebruikt, zijn te vinden door nummer [3583](#) op www.commissiener.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Achtergrond

2.1 Beschrijf de ontwikkeling van de natuur

Volgens de NRD is aanpassing van het huidige natuurbeleid nodig. Dat beleid staat nu in de beleidsnota Brabant Uitnodigend Groen (BrUG)³. Het Beleidskader Natuur is daarvan de opvolger.⁴ De Commissie constateert in lijn met de NRD dat de Brabantse natuur zich in de afgelopen decennia niet positief heeft ontwikkeld. Uit de recent verschenen rapportage 'Toestand van de natuur in Brabant' (juni 2021) blijkt dat de Brabantse natuurkwaliteit gestaag afneemt, zowel in de natuurgebieden als in het agrarisch gebied.⁵ De afname is het sterkst bij heide-terreinen, dagvlinders in het algemeen en broedvogels in open weide en akkergebieden. Er wordt zelfs gesproken over 'zeer zorgwekkend'.

Inzicht in deze trends is van belang om te begrijpen in welke richting het natuurbeleid zich moet ontwikkelen. Geef daarom in het MER een historische beschouwing over de ontwikkeling van de Brabantse natuur en natuurbeleid.⁶ Geef aan hoe het beleidskader aansluit bij trends in de ontwikkeling van de natuur, of daar juist mee breekt.

2.2 Evalueer voorgaand beleid

Voor het nieuwe natuurbeleid wordt het BrUG geëvalueerd. De Commissie constateert dat de provincie ook ander natuurbeleid heeft (zoals de bossenstrategie) en beleid dat ermee samenhangt (zoals het Beleidskader Landbouw en Voedsel⁷ en het Regionaal Programma Water en Bodem⁸). Geef aan welke lessen daaruit zijn getrokken en gebruik dit om het beleidsvoornemen te motiveren. Geef ook aan hoe de evaluaties worden gebruikt voor verbetering. Dan wordt duidelijk: wat moet anders, wat gaat al goed? Behalve de zojuist verschenen 'Toestand van de natuur in Brabant' is ook de in de NRD genoemde 'Tweede Evaluatie van het Natuurpact' van het PBL van belang.⁹

³ Zie [Natuurbeleid Brabant Uitnodigend Groen – Provincie Noord-Brabant](#).

⁴ Zie pagina 3 van de NRD.

⁵ Zie [Rapportage 'De Toestand van de Natuur in Brabant' – Provincie Noord-Brabant](#).

⁶ Hiervoor kan worden aangesloten bij de hiervoor genoemde rapportage.

⁷ Zie [Beleidskader – Landbouw en Voedsel Brabant](#).

⁸ Zie [Nieuwe Regionaal Water en Bodem Programma 2022-2027 ter inzage – Provincie Noord-Brabant](#).

⁹ Dat blijkt uit een deel van de casussen, waaronder enkele uit Noord-Brabant.

2.3 Benoem te nemen besluit(en)

Mogelijk zullen andere besluiten genomen moeten worden om het natuurbeleid uit te voeren. Geef aan welke dit zijn, wie het bevoegde gezag is en wat globaal de planning is. Geef ook aan welke afhankelijkheden en risico's bestaan vanwege de eventuele spreiding van verantwoordelijkheden over verschillende bestuurslagen, en hoe die risico's worden beperkt.

3 Relatie natuurbeleid met brede omgevingsbeleid

3.1 Beschrijf verhouding met ander omgevingsbeleid

Geef een overzicht van het omgevingsbeleid

Geef in het MER aan welke wet- en regelgeving en welk beleid relevant zijn voor het Beleidskader. Neem in het MER een overzicht op van doelstellingen, visies, plannen en programma's waarmee het beleidskader samenhangt. De Commissie wijst in ieder geval op de bovenliggende omgevingsvisie, andere (nog op te stellen) beleidskaders, programma's en instrumenten, zoals de interim omgevingsverordening.

Beschrijf randvoorwaarden, kansen en risico's

Maak vervolgens inzichtelijk tot welke randvoorwaarden ander omgevingsbeleid leidt. Wanneer immers alleen de onderlinge verhouding wordt beschreven, is de kans groot dat randvoorwaarden, kansen en risico's niet in beeld komen. Deze zullen dan pas bij de uitvoering van het beleid naar voren komen. Maak daarom inzichtelijk:

- Welke randvoorwaarden uit de omgevingsvisie, de interim omgevingsverordening en andere beleidskaders en programma's (voor zover al uitgewerkt) relevant zijn. Denk aan andere beleidskaders en de omgevingswaarden van de provincie zelf en van het Rijk.
- Welke randvoorwaarden voor natuur van invloed zijn op de andere programma's.
- Welke (gebiedsgerichte) doelstellingen en maatregelen uit de omgevingsvisie, de interim omgevingsverordening en andere programma's kansen bieden en welke conflicteren.
- Welke (gebiedsgerichte) keuzes nodig zijn om kansen te benutten of nodig zijn vanwege conflicterende doelen (bijvoorbeeld uit de omgevingsvisie) of maatregelen.

3.2 Onderzoek sectoraal, parallel en integraal beleid

De Commissie ziet mogelijkheden om de verdere integratie van het natuurbeleid in het brede omgevingsbeleid te onderzoeken in het MER. De provincie heeft de Commissie hier specifiek om advies over gevraagd. De Commissie ziet de volgende opties:

- Een sectorale aanpak: **voorrang voor het natuurbeleid** op de andere beleidsterreinen en belangen waar het mee ingepast moet worden. Het halen van doelstellingen op natuur, zoals de natuurnetwerk- en Natura 2000-doelen, is in deze aanpak leidend.¹⁰
- Een parallelle aanpak: **parallele uitwerking** van alle domeinen van het omgevingsbeleid die voor het halen van de basisopgaven uit de omgevingsvisie relevant zijn. Het is in deze aanpak mogelijk om **gebieden naar potentie te ontwikkelen**. In de afweging beoordeelt de provincie gebieden op de best mogelijke combinatie van maatregelen die

¹⁰ Externe maatregelen zullen nodig zijn om de doelen te halen, zoals functieveranderingen, gebruiksbeperkingen en aanpassingen in het grondwatersysteem.

bijdragen aan het realiseren van de beleidsdoelstellingen. Het gaat dan om ‘sectoraal toetsen en integraal wegen’. Vooraf is wel duidelijk dat het volledig realiseren van de gestelde doelen voor alle sectorale domeinen niet mogelijk zal zijn.

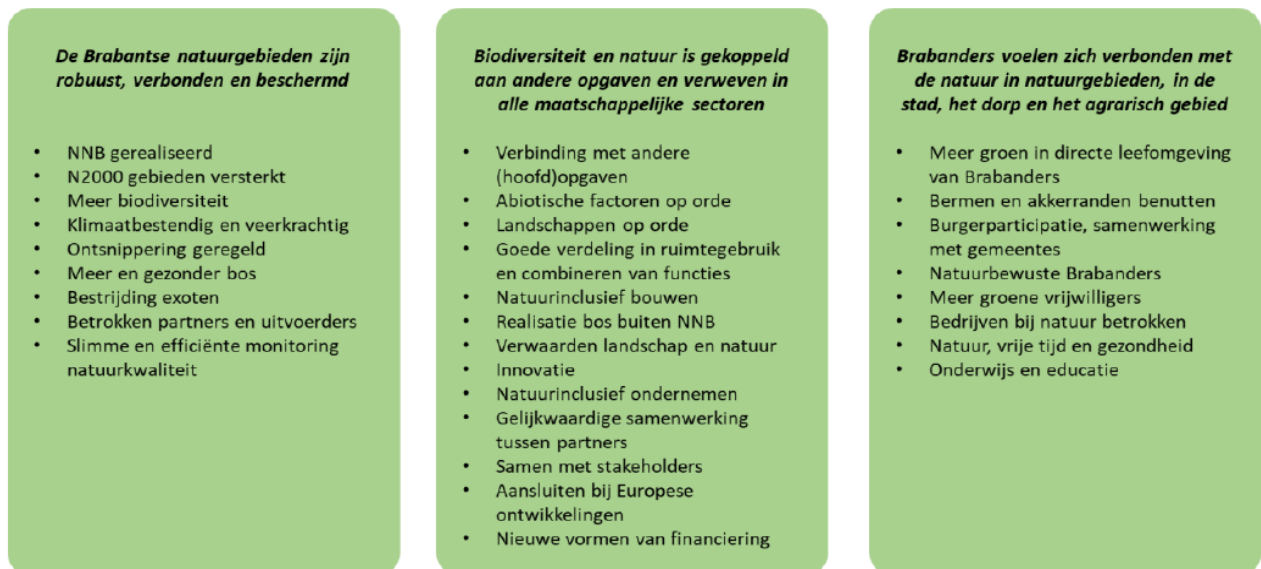
- Een integrale aanpak: een **probleem- en gebiedsgerichte benadering**, waarbij **samenleving en gebied** centraal staan.¹¹ Een wegingskader is bijvoorbeeld ‘brede welvaart’¹², waarbij naast economische groei ook welzijn en duurzaamheid waarden zijn. Het natuurbeleid wordt vanuit sectorale doelen uitgewerkt naar haar bijdrage aan de brede welvaartsopgaven in de provincie. Integraliteit volgt vanzelf, omdat niet één sector alleen aan de opgaven kan voldoen. Het sectorale doelbereik wordt afhankelijk van de mate waarin het natuurbeleid kan bijdragen aan de ‘brede welvaart’, zich profileert waar dit het beter kan dan ander omgevingsbeleid of waar het makkelijk combineert met andere domeinen. Deze aanpak is bijvoorbeeld geschikt om brede biodiversiteits- en klimaatrobuustheidsdoelen te realiseren.¹³

In paragraaf 4.2 van dit advies gaat de Commissie verder in op het uitwerken van deze opties in het alternatievenonderzoek in het MER.

4 Doelen, alternatieven en referentiesituatie

4.1 Doelen

De NRD somt in drie blokken de diverse doelstellingen van het natuurbeleid op (zie figuur 1). De Commissie ziet een aantal aandachtspunten bij het uitwerken van de doelen.

Figuur 1: Doelstellingen voor de Brabantse natuur in 2030 (bron: NRD, p. 17)

¹¹ In dat kader is relevant dat het provinciebestuur recent heeft aangegeven dat zo'n aanpak cruciaal is voor het behalen van de natuur-, water- en landbouwdoelen.

¹² Zie [Monitor Brede Welvaart & de SDG's 2021 \(cbs.nl\)](https://www.cbs.nl) (geraadpleegd op 1 oktober 2021).

¹³ Diverse zienswijzen pleiten voor deze aanpak.

Concretiseer doelen

Heldere en geconcretiseerde beleidsdoelen helpen om te bepalen hoe die doelen bereikt kunnen worden. Het MER kan helpen om de doelen van het beleidskader helder te krijgen.¹⁴

Maak duidelijk:

- Hoe de basisopgave uit de omgevingsvisie¹⁵ is uitgewerkt in de doelstellingen en in het beoordelingskader.
- Welke bestaande, 'harde' doelstellingen van toepassing zijn: alle Natura 2000–instandhoudingsdoelstellingen, de doelstellingen met betrekking tot het Natuurnetwerk Brabant (NNB) in de omgevingsverordening en soortbeschermingsdoelstellingen uit de Wet natuurbescherming.
- Wat de hiërarchie in de doelen is: waar ligt prioriteit en hoe worden keuzes gemaakt, bijvoorbeeld als blijkt dat een maatregel positief bijdraagt aan één doel maar negatief uitpakt voor een ander doel? De urgentie van de opgave kan hierbij helpen.
- Om welk schaalniveau het gaat: heeft een doel betrekking op de hele provincie of op één of meerdere deelgebieden?
- In hoeverre er ruimte is voor maatwerk: welke doelen kunnen nog nader uitgewerkt worden op regionaal of lokaal niveau, en waarom.
- Hoe de doelen afwijken van voorgaand natuurbeleid.
- In welke mate participatie heeft plaatsgevonden en hoe dat heeft bijgedragen aan het formuleren van de beleidsdoelen. Uit de mondelinge toelichting¹⁶ bleek immers dat er maatschappelijke betrokkenheid bij dit onderwerp is en dat ook een participatietraject wordt opgezet.

Wees consistent bij uitwerken opgaven en doelen in beoordelingskader

Consistentie tussen de basisopgave uit de omgevingsvisie, de doelstellingen en het beoordelingskader is van belang, omdat het MER alleen dan inzichtelijk maakt of de basisopgave daadwerkelijk realiseerbaar is. De Commissie constateert nu dat de doelen van het natuurbeleid, die de NRD op verschillende plekken noemt, onderling nogal verschillen:

- De doelstellingen uit figuur 1 (zie hiervoor) lijken breder dan de opgaven voor het natuurbeleid uit de omgevingsvisie en het doelbereik in het beoordelingskader.¹⁷
- Het begrippenpaar *natuur en landschap* wordt in de NRD meerdere malen gebruikt, maar tegelijkertijd lijken de doelen vooral gericht op de natuur. Het doel 'waardevolle cultuurhistorische landschappen' ontbreekt bijvoorbeeld bij het doelbereik in het beoordelingskader, terwijl dit onderdeel is van de basisopgave uit de omgevingsvisie. Daardoor wordt niet duidelijk wat de reikwijdte en het detailniveau van het beleid voor landschap is. Geef daarom aan hoe de doelen voor het landschap (inclusief cultuurhistorie) in het Beleidskader Natuur worden uitgewerkt.
- De KRW–doelstellingen voor grond- en oppervlaktewater zijn opgenomen in het Regionaal Programma Water & Bodem en hebben een sterke relatie met natuurdoelen, maar ontbreken bij de doelstellingen (figuur 1) en in het beoordelingskader.

---

¹⁴ Zie ook de zienswijze van de Nederlandse provincie Limburg.

¹⁵ De 'basisopgave' voor de natuur in 2030 is volgens de NRD (pagina 4): 'natuurgebieden zijn ingericht, de afname van biodiversiteit is naar een positieve trend omgebogen, waardevolle cultuurhistorische landschappen zijn behouden en er is breed draagvlak voor de nieuwe energie- en klimaatadaptieve landschappen door de ontwerpende aanpak.'

¹⁶ Op 25 augustus 2021 heeft het startgesprek plaatsgevonden tussen de provincie en de Commissie.

¹⁷ Onder doelbereik in het beoordelingskader vallen: realiseren van het NNB, waarborgen van de biodiversiteit, een gunstige staat van instandhouding van Natura 2000 habitats en soorten en klimaatrobuustheid. Zie pagina 23 van de NRD.

4.2 Werk alternatieven uit voor het realiseren van doelen

De NRD omschrijft nog geen specifieke alternatieven en varianten, maar beschrijft dat deze worden uitgewerkt langs vier ‘assen’: doelbereik en ambities, rol, instrumenten en aanpak.¹⁸

Natuurdoelen centraal

Stel realisatie van de vier natuurdoelen uit het beoordelingskader in alle alternatieven centraal, eventueel aangevuld met andere doelen (zie paragraaf 4.1 van dit advies). Maak vervolgens bij de alternatieven onderscheid tussen vaststaande doelen (de NNB- en de Natura 2000-doelen) en doelen waarvan het einddoel onduidelijker is (biodiversiteit en klimaatrobuustheid). Realisatie van de eerste twee doelen vormt de basis van alle alternatieven. Het doelbereik zal bij die doelen uiteindelijk 100 % moeten zijn. Rol, instrumentarium en aanpak zijn minder flexibel bij realisatie van deze doelen dan bij realisatie van de doelen biodiversiteit en klimaatrobuustheid.

Sectoraal, parallel of integraal ingestoken alternatieven

Hanteer vervolgens voor de afbakening van alternatieven (de keuze van beleidsopties binnen de vier ‘assen’) de opties voor sectoraal, parallel of integraal beleid (zie paragraaf 3.2 van dit advies). Bij een meer sectoraal georiënteerd alternatief past bijvoorbeeld een meer rechtmatige rol en beleid- en regelgeving als instrumenten; bij een integraal alternatief past meer een aanpak die gericht is op de verbinding van opgaven. Het uitwerken van deze opties is met name kansrijk voor de doelen waarbij rol, instrumentarium en aanpak flexibeler zijn (zoals biodiversiteit en klimaatrobuustheid).

Specifiek voor de verweving van landschapsbeleid en natuurbeleid is het volgende van belang. Gebieden met ecologische waarde hebben vaak ook een landschappelijke, cultuurhistorische en archeologische waarde. Dit is geen toeval. De landschappen van Noord-Brabant kennen een lange historie, waarin de mens en de natuur een vormende invloed hebben gehad. Vanuit sectoraal natuurbeleid kunnen ongewild negatieve effecten optreden op cultuurhistorie en archeologie, terwijl ook ingezet kan worden op het onderling versterken van deze waarden. Dergelijk integraal beleid vloeit bijvoorbeeld voort uit de Europese landschapsconventie en nationaal beleid als het Belvedere-beleid. Natuur en cultuurhistorie worden gezien als natuurlijke bondgenoten. Tal van erfgoedvisies en handleidingen zijn intussen gericht op deze combinatie, die vraagt om sturing vroeg in het beleidsproces. Als landschap in dit beleidskader volwaardig wordt meegenomen, werk dan het begrippenpaar natuur en landschap inclusief cultuurhistorie via een meer integraal alternatief uit. Dat past bij het derde doel uit de omgevingsvisie (het behouden én versterken van waardevolle cultuurlandschappen).¹⁹

4.3 Beschrijf de referentiesituatie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied²⁰. Sluit aan bij het beoordelingskader en beschrijf de huidige staat van de biodiversiteit, klimaatrobuustheid, Natura 2000 en NNB.

---

¹⁸ Zie pagina 20-21 van de NRD.

¹⁹ Zie ook de zienswijze van de Brabantse Milieufederatie.

²⁰ Veel informatie over natuur is te vinden in de recent verschenen rapportage Toestand van de natuur in Brabant 2021.

Beschrijf ook de te verwachten milieutoestand door de autonome ontwikkeling. De 'autonome ontwikkeling' is de toekomstige milieutoestand zonder dat extra inspanningen worden ingezet om het beleidsvoornemen of één van de alternatieven te realiseren. Ga bij beschrijving van deze ontwikkeling uit van te verwachten veranderingen in de huidige activiteiten in de provincie, bijvoorbeeld vanwege de maatregelen die voortkomen uit het Beleidskader Landbouw en Voedsel en het Regionaal Programma Water en Bodem, en van nieuwe activiteiten waarover al is besloten.

Werk in aanvulling hierop ook scenario's uit voor de reductie van stikstofbelasting als gevolg van nationaal en provinciaal beleid.²¹ Dit maakt nog geen onderdeel uit van de autonome ontwikkeling. Tegelijkertijd kan dit wel een goed beeld geven van de gevoeligheid van een brongerichte aanpak voor de verschillende (gebiedsgerichte) natuurdoelen.

5 Doelbereik en milieueffecten

5.1 Aandachtspunten bij doelbereik

In het doelbereik zijn in de NRD voor natuur in 2030 de volgende aspecten opgenomen²²:

- Realiseren van het NNB.
- Biodiversiteit waarborgen.
- Gunstige staat van instandhouding Natura 2000 habitats en soorten.
- Klimaatrobuust.

In aanvulling op de adviezen uit hoofdstuk 4 van dit advies heeft de Commissie enkele specifieke aandachtspunten.

Natuurnetwerk Brabant

Alleen het eerste doel (realiseren van het NNB) is zeer concreet. In 2030 lijkt het NNB volgens de NRD gerealiseerd, oftewel het doelbereik is dan 100%. Dat betekent een flinke inspanning. Onderzoek of deze ambitie kan worden gehaald.

De overige drie doelen moeten in het Beleidskader nog een nadere invulling krijgen.²³

Natura 2000

Over Natura 2000 doet de NRD verschillende uitspraken, zoals hetzij het bereiken van de Natura 2000-doelen (of doelstellingen van de Vogel- en Habitatrichtlijn) hetzij het versterken van de Natura 2000-gebieden. De Commissie merkt op dat het versterken van de Natura 2000-doelen in vele gradaties kan. Als echter inderdaad het doel is dat in 2030 alle instandhoudingsdoelen van de Brabantse Natura 2000-gebieden duurzaam zijn behouden, oftewel het doelbereik 100% is, dan moeten op korte termijn met name de verdrogings- en vermessingsknelpunten worden opgelost. Dat is een grote opgave, die om aanzienlijke wijzigingen

---

²¹ Hiervoor kan bijvoorbeeld aangesloten worden bij de Quickscan van twee beleidspakketten voor het vervolg van de structurele aanpak stikstof, van het PBL. Zie: [Quickscan van twee beleidspakketten voor het vervolg van de structurele aanpak stikstof | PBL Planbureau voor de Leefomgeving](#) (geraadpleegd op 27 september 2021).

²² Zie pagina 23 van de NRD.

²³ Zie ook de zienswijze van de Brabantse Milieufederatie.

in het huidige (drink)waterbeheer en in grondgebruik of stikstofuitstoot vragen. Beschrijf in het MER welk percentage van het doelbereik in 2030 gehaald moet zijn.

Biodiversiteit

Definieer het doelbereik bij biodiversiteit en geef duidelijk aan om welke biodiversiteit het gaat. Is er een soortenlijst beschikbaar? Geef ook aan, bijvoorbeeld door een onderscheid in gebiedstypes (binnensteden, contouren van steden en dorpen, buitengebied), waar de biodiversiteitsdoelstellingen gelden en hoe de doelstellingen per gebiedstype verschillen. Geef vervolgens aan welke middelen (zoals uitbreiding ecologische infrastructuur, biotoopverbetering buiten natuurgebieden en groenontwikkeling in de stad) zullen worden ingezet om dit te realiseren.

Klimaatrobuuste natuur

De NRD werkt de 'klimaatrobuuste natuur' nauwelijks uit. Mogelijk hangt het samen met de voorgenomen ontsnipperingsmaatregelen, waardoor soorten gemakkelijker kunnen inspelen op langzaam opschuivende klimaatzones. Maak duidelijk wat onder 'klimaatrobuustheid' verstaan wordt in het beleidskader. Geef duidelijk aan wanneer dit doel bereikt is. Is dat het realiseren van alle voorgenomen ontsnipperingsmaatregelen? Of wordt een set van klimaatgevoelige soorten geselecteerd die zich in 2030 allemaal positief hebben ontwikkeld?

5.2 Aandachtspunten bij de milieueffecten

Het beoordelingskader van de NRD somt de milieueffecten op die per alternatief worden beoordeeld. De diverse milieuaspecten worden niet verder uitgewerkt..

Bodem en water

De alternatieven kunnen op verschillende manieren effect hebben op het bodem- en watersysteem in Noord-Brabant. Ook kan de ontwikkeling van natuur in meer of mindere mate ruimte scheppen voor het (grond)watersysteem en het verbeteren van de waterkwaliteit.²⁴ Bij klimaatadaptatie speelt natuurontwikkeling een belangrijke rol, bijvoorbeeld via het verhogen van het grondwaterpeil en het vasthouden van water. Ga hier op in en geef de relatie met het Regionaal Programma Water en Bodem weer.

Om de effecten op hoofdlijnen te analyseren en beoordelen kan de effectbeschrijving ingaan op de opgaven die spelen in het bodem- en watersysteem:

- Vitale bodem (o.a. bodemstructuur, bodemchemie, organisch stofgehalte, bodembiodiversiteit).
- Waterveiligheid.
- Oppervlaktewaterkwaliteit (o.a. relatie KRW-doelstellingen).
- Oppervlaktewaterkwantiteit (wateroverlast en -tekort).
- Grondwaterkwaliteit (o.a. relatie KRW-doelstellingen).
- Grondwaterkwantiteit (wateroverlast en -tekort).

Landschap, cultuurhistorie en ruimtelijke kwaliteit

Een hoogwaardig landschap is een van de doelen van de omgevingsvisie. Het traditionele Brabantse dorpenlandschap en de verstedelijkte gebieden moeten allerlei nieuwe

---

²⁴ Zie ook de zienswijze van de Noord-Brabantse Waterschapsbond.

ontwikkelingen in zich opnemen, en het gebrek aan ruimte speelt hierin een belangrijke rol. Van groot belang is dat de historische gelaagdheid van het landschap herkenbaar blijft. Ten aanzien van de nieuwe ontwikkelingen die de omgevingsvisie en het beleidskader mogelijk maken, is een inschatting nodig van de gevolgen voor het landschap, cultuurhistorie en archeologie. Hierbij is niet op voorhand uit te maken of die positief of negatief zijn. Laat vervolgens zien in hoeverre het nodig is om de verhouding te wijzigen tussen uitnodigen tot meerwaarde en bescherming van de kenmerken van het landschap om de doelen van de omgevingsvisie voor landschap te bereiken. Maak inzichtelijk in welke mate en hoe de waarden van nieuwe ontwikkelingen kunnen worden verenigd met de bestaande kwaliteiten van het landschap.

Natuur

Het realiseren van nieuwe natuurwaarden kan ook ten koste gaan van huidige natuurwaarden. Zo kan realisatie van nieuwe bossen in het NNB ten koste gaan van al aanwezige natuurwaarden. Andersom kan het realiseren van bepaalde natuurdoeltypen of instandhoudingsdoelen weer ten koste gaan van bos. Breng deze winst- en verliesrekening met betrekking tot natuurwaarden in beeld.

Verder wijst de Commissie erop dat de realisatie van de natuurdoelen om veranderingen vraagt waardoor diverse sectoren geraakt kunnen worden. Zo kan voor de Natura 2000- en biodiversiteitsdoelen een andere landbouw nodig zijn die bijvoorbeeld minder stikstof uitstoot, minder water gebruikt en meer omkijkt naar het landschap op eigen erf en rond en op de kavels. Voor recreatie en toerisme is mogelijk meer dan nu zoning nodig binnen de natuurgebieden. Dat kan tot gevolg hebben dat een publieke voorziening moet worden verhuisd. Mogelijk moeten ook sommige drinkwaterwinningen met verdrogingseffecten in natuurgebieden afgebouwd worden en omgevormd tot winningen van oppervlaktewater of van water dat al ecologische werking heeft gehad.

Leefomgeving en gezondheid

Werken aan een gezonde en veilige leefomgeving is één van de vier hoofdoelstellingen in de Brabantse omgevingsvisie. In de omgevingsvisie wordt de opdracht voor programma's gegeven om de in de visie of elders gestelde doelen te bereiken. Sluit voor de indicatoren in het beoordelingskader aan bij de in de omgevingsvisie gestelde doelen voor een gezonde en veilige leefomgeving. Gebruik hierbij de brede omschrijving van gezondheid in de visie, waarbij niet alleen gezondheidsbescherming als doel wordt gezien, maar ook de kwaliteit van leven, welzijn en gezondheidsbevordering. Het gaat specifiek voor de effecten van het natuurbeleid bijvoorbeeld om indicatoren voor een schone lucht, stilte, recreatiemogelijkheden, donkerte en een aantrekkelijk landschap. Besteed ook aandacht aan de tijdelijke negatieve milieueffecten van het aanleggen van nieuwe natuur.

6 Overige onderwerpen

6.1 Monitoring

Voor alle doelstellingen uit het beoordelingskader is monitoring met een goede nulmeting onontbeerlijk. Formuleer daarom op basis van het beoordelingskader een monitoringsprogramma. Het is van belang om vooraf maatregelen achter de hand te formuleren, zodat

bijgestuurd kan worden als het doelbereik tegenvalt of de milieugevolgen nadeliger of juist gunstiger zijn dan vooraf gedacht.

6.2 Leemten in milieu-informatie

Benoem de milieuaspecten waarvoor effectschattingen erg onzeker zijn of waarover onvolgende gegevens beschikbaar zijn. Spits de bespreking toe op milieuaspecten die in de verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen, zodat de consequenties van het tekort kunnen worden beoordeeld. Geef ook aan of en hoe belangrijke, ontbrekende informatie op korte termijn kan worden ingevuld.

6.3 Evalueren en landelijk stikstofbeleid

De Commissie brengt ook in het bijzonder onder de aandacht dat relatief onzeker is hoe het nationale stikstofbeleid zich verder zal ontwikkelen. Wanneer zullen bijvoorbeeld welke bronmaatregelen getroffen en effectief zijn? Hoe gaat het Rijk om met piekbelasters? En hoe ontwikkelt de wet- en regelgeving zich? Het is voorstelbaar dat uit monitoring en evaluatie zal blijken dat aanpassingen nodig zijn van het nieuwe natuurbeleid, wellicht al op korte termijn. Ook constateert de Commissie dat besluitvorming over het beleidskader waarschijnlijk rond de inwerkingtreding van de nieuwe Omgevingswet zal plaatsvinden. In het gedachtegoed van de Omgevingswet zit vervat dat monitoring en evaluatie van het beleid en van de uitvoering constant aandacht behoeft. De Commissie geeft de provincie daarom mee om de ontwikkelingen in het nationale stikstofbeleid nauwlettend in de gaten te houden en het nieuwe natuurbeleid zoveel mogelijk actueel te houden.

6.4 Samenvatting van het MER

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Geef daarbij de belangrijkste zaken weer, zoals:

- de aanleiding, belangrijkste kenmerken en doelstellingen van het beleidskader;
- de belangrijkste effecten voor het milieu van het beleidskader en de alternatieven, het doelbereik, de onzekerheden en leemten in kennis die daarbij aan de orde zijn;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het voorkeursalternatief.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Advies van de Commissie over het op te stellen MER

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep geeft aan welke onderwerpen naar zijn mening moeten worden behandeld in het MER en met welke diepgang. Om zich goed op de hoogte te stellen van het voornemen heeft een virtueel startgesprek met de provincie plaatsgevonden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

drs. Gert Dekker

drs. Sjef Jansen

dr. Heleen van Londen

mr. Roel Sillevius Smitt (secretaris)

ir. Harry Webers (voorzitter)

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport wordt opgesteld

Beleidskader Natuur 2030.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke [activiteiten](#) het gaat. De provincie gebruikt het instrument milieueffectrapportage om keuzes te maken over de inhoud van het beleid. Daarom wordt een plan-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluit

Provinciale Staten van de provincie Noord-Brabant.

Initiatiefnemer besluit

Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant.

Bevoegd gezag m.e.r.-procedure

Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

De Commissie heeft alle zienswijzen en adviezen gelezen die het bevoegd gezag tot en met 23 september 2021 heeft toegestuurd. Ze heeft ze in haar advies verwerkt, voor zover relevant voor het MER.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft gebruikt?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiener.nl projectnummer [3583](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

